

Listening Post Göteborg 18 januari 2018

Nio personer deltog, från 20-årsålder till ca 70.

Gruppen delade aktuella erfarenheter, uppfattningar och känslor som sågs som uttryck för nutiden på ett fritt sätt, med associationer och tillägg. Gruppen gick från stort till smått, från veganism till kärnvapen.

Temat som framträdde var:

Osäkerhet och ängslighet

Det finns en osäkerhet i samhället kring vad som är rätt och fel, vad får vi/man tycka och tro – det skapas "åsiktspaket" som man håller sig inom. Frågor är svåra och diffusa. Det är svårt att veta om man gör rätt eller fel, gott eller ont – och "det goda" kan visa sig vara det onda. Vem kan man lita på, när det produceras fake news? Är det experter som ska uttala sig? Det finns inga enkla kartor att följa.

Polarisering – och samtidigt differentiering

Polariseringen och differentiering är två krafter man kan se parallellt i samhället. Polarisering är stark och snabb. Vi uppdelas i vi och dom, man och kvinna (#metoo), ond och god, svensk och osvensk – politiska åsikter ställs tvärsäkert mot varandra. Politiker ska vara tvärsäkra, men ser inga politiker som lyfter fram osäkerhet. Parallellt sker en differentiering. Gamla normsystem ifrågasätts och nya normer växer fram snabbt. Veganism är växande trend bland unga. Även normerna runt omkring kön utmanas, där en snabb acceptans träder fram för det icke-binära, och transgenderfrågor. En motkraft till polarisering är även fenomen som nudging, eller genomslaget för Kahnemans bok "Thinking fast and slow", som visar på ett intresse att förstå komplexa samband.

Ansvar och skuld

Svårt att ta ansvar när allting är komplext. Var ska du rikta din energi, vem står till svars – "vilket bord ska jag slå näven i?" Man blir osäker i sin medborgarroll, vad ska jag göra när jag tar ansvar? Hur ska jag visa det, vad får jag säga eller göra och hur? Risker är att man istället blir passiv, då man behöver göra så många val med allvarliga konsekvenser. Det skapar en skuld och en flykt. Behöver jag bry mig? Paradoxala beteenden växer fram. Man källsorterar noggrant och flyger sedan till Thailand med hela familjen.

Underhållning mot allvar

"Trump är galen – men på ett roligt vis." Man följer världens utveckling som underhållning.

En slags tv-spelsmentalitet tar plats, man kan alltid pausa, "sejva" och "re-load". Det är svårt att se följderna, enkla njutningar skapar dolda vågor som påverkar samhället. Vi trycker på en knapp och får hem varor från Kina lätt och enkelt, returnerar det man inte vill ha, men ser inte hur fraktflyget växer och världens flygplatser bygger hangarer fulla med DHL-paket.

Deltagarna försöker gemensamt formulera den medvetna och omedvetna dynamik som dominerar för tillfället. Varför uppträder detta just nu? Går det att förstå?

En tid av relativ fred och relativt välstånd har präglat några decennier. Globaliseringen har ökat och internet möjliggör kommunikation över världen. Komplexiteten framträder och gör oss osäkra. Världsbilden förändras. Motsättningar uttrycks i olika forum och blir synliga. Polariseringen förenklar för oss att ta ställning.

Även den ekonomiska världsordningen förändras. "Follow the money" så ser vi Kina växa fram som ny ekonomisk stormakt. Vår ställning i världen är hotad. Är de billiga paketen från Kina som översvämmar landet tröstpresenter (eller mutor) från den nya världsmakten?

Teknikutvecklingen går snabbt och är svårbegriplig. Artificiell intelligens, robotar och digitalisering driver utveckling och formar samhället. Vi upplever detta nya som ett diffust hot. Människan har svårt att förstå algoritmer och exponentiella förändringskurvor. Kanske kan Artificiell intelligens ses som en möjlighet. Vi kanske behöver intelligenta maskiner som kan programmera intelligentare maskiner som kan förstå, tolka och hantera en komplex värld.

Stenåldersmänniskan i oss kan inte förstå de oändliga möjligheterna. Hotimpulser aktiveras. Vi reagerar neurologiskt med fight, flight eller freeze. Bions grundantaganden tycks aktiva, kamp-flykt, beroende eller parbildning.

Var finns hoppet? Hoppet är att ilskan som kraft kan vara en potential. Osäkerheten vänds i vrede. Denna vrede kan omprövas, och ses som en möjlighet. Vi kanske behöver denna vrede, en helig vrede, för att ta oss ur passiviteten, ansvarslösheten och osäkerheten.